Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/58879,Akcja-edukacyjna-Zapal-znicz-pamieci-14-pazdziernika-2018.html
25.04.2024, 08:02

Akcja edukacyjna „Zapal znicz pamięci” – 14 października 2018

W Poznaniu uroczyste zapalenie zniczy pamięci odbyło się na terenie Muzeum Martyrologii Wielkopolan – Fort VII

Już po raz dziesiąty zaprosiliśmy do zaangażowania się w akcję medialno-edukacyjną „Zapal znicz pamięci”. Jak co roku płomieniami palących się zniczy chcieliśmy przypomnieć o tysiącach zamordowanych Polaków na obszarach siłą wcielonych do III Rzeszy niemieckiej w roku 1939, w tym powstańcach wielkopolskich, śląskich oraz innych twórców II Rzeczypospolitej. Tylko do końca 1939 r. na terenie Wielkopolski, na Pomorzu, Kujawach, Śląsku i ziemi łódzkiej Niemcy zamordowali około 40 tysięcy przedstawicieli polskich elit.

Uroczystość w Forcie VII: Tomasz Łęcki, dyrektor Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości, Rafał Reczek, dyrektor IPN Oddział w Poznaniu, Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego i Piotr Bernatowicz, prezes Radia Poznań

Uczestników akcji zapraszamy do nadsyłania fotografii wykonanej w miejscu pamięci na adresy: znicz@radiopoznan.fm oraz znicz@dzieje.pl

W Poznaniu uroczyste zapalenie zniczy pamięci odbyło się 14 października o godz. 12:00 na terenie Muzeum Martyrologii Wielkopolan – Fort VII. Obecni byli przedstawiciele organizatorów: dr hab. Rafał Reczek, dyrektor poznańskiego oddziału IPN, Piotr Bernatowicz, prezes Radia Poznań oraz Patron Honorowy – Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak.

Przemawia Patron Honorowy akcji Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak

Media o akcji „Zapal znicz pamięci”:

Radio Poznań

TVP 3 Poznań

[Dzieje.pl]

[Radio PiK]

[Radio Katowice]

[Radio Łódź]

Akcja jest wspólnym przedsięwzięciem pionów edukacyjnych IPN z Poznania, Gdańska, Bydgoszczy, Katowic oraz Łodzi oraz regionalnych rozgłośni radiowych. Partnerem akcji jest Wielkopolskie Muzeum Niepodległości – Oddział: Muzeum Martyrologii Wielkopolan Fort VII.

Partnerem medialnym jest portal: www.dzieje.pl

Akcja odbywa się pod Patronatem Honorowym Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

Koordynatorzy akcji:

Poznań: koordynator ogólnopolski – Marta Szczesiak-Ślusarek, marta.szczesiak@ipn.gov.pl tel. 61 835 69 57

Gdańsk: dr Barbara Męczykowska, barbara.meczykowska@ipn.gov.pl tel. 58 668 49 08

Bydgoszcz: Mirosław Sprenger, miroslaw.sprenger@ipn.gov.pl tel. 52 321 55

Składanie zniczy i kwiatów pod Ścianą Śmierci

Upamiętnienie w Forcie VII

27

Katowice: Zbigniew Gołasz, zbigniew.golasz@ipn.gov.pl tel. 32 207 07 10

Łódź: Artur Ossowski, artur.ossowski@ipn.gov.pl 42 201 46 62

Biogramy bohaterów akcji

Franciszek Leon Kręcki (1883-1940)

Działacz społeczno-polityczny, członek Kaszubskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Doktor praw i bankowiec. W czasie I wojny światowej służył w wojsku niemieckim. Po jej zakończeniu brał czynnie udział w działaniach zmierzających do przyłączenia Pomorza Gdańskiego do Polski, był m.in. członkiem Podkomisariatu Naczelnej Rady Ludowej na Prusy Królewskie, Warmię i Mazury oraz kierował tajną Organizacją Wojskową Pomorza, której celem było przygotowanie powstania. W 1920 r. witał na dworcu w Gdańsku wojska gen. Józefa Hallera, które przejmowały ziemie Pomorza przyznane Polsce. W dwudziestoleciu międzywojennym był czynnym działaczem licznych organizacji na terenie Wolnego Miasta Gdańska, m.in. jednym z pomysłodawców, a potem prezesem gdańskiego oddziału Związku Harcerstwa Polskiego. Po wybuchu II wojny światowej został aresztowany 1 września 1939 r. i był przetrzymywany w Victoriaschule, w gdańskim więzieniu oraz obozie przejściowym dla Polaków w Nowym Porcie. W styczniu 1940 r. trafił do niemieckiego, nazistowskiego obozu Zivilgefangenenlager Stutthof, gdzie 11 stycznia tego roku został rozstrzelany wraz z 21 innymi Polakami z

Wolnego Miasta Gdańska.

opr. Krzysztof Drażba

Leon Prauziński (1895-1940)

Urodził się 15 maja 1895 r. w Poznaniu. Uczęszczał do gimnazjum w Ostrowie Wielkopolskim i Poznaniu. W 1915 r. został powołany do armii niemieckiej. Walczył na froncie zachodnim m. in. pod Verdun. W 1917 r. z powodu odniesionej rany, otrzymał zwolnienie i przeniesiono go do Wielkopolski. Jako członek Polskiej Organizacji Wojskowej Zaboru Pruskiego był czynnie zaangażowany w przygotowania do wybuchu powstania wielkopolskiego. Uczestniczył w walkach w Poznaniu, pod Prezydium Policji oraz w okolicach Mostu Chwaliszewskiego. Walczył także na Froncie Zachodnim i Południowym powstania. W latach 1919-1920 brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej. Był autorem cyklu 12 obrazów olejnych o tematyce powstania wielkopolskiego. W okresie międzywojennym studiował w Poznaniu i Monachium. Po wybuchu II wojny światowej Niemcy zniszczyli jego obrazy, a on sam 1 listopada 1939 r. został aresztowany przez gestapo. Osadzono go w obozie koncentracyjnym Fort VII w Poznaniu i po wyreżyserowanym procesie skazano na karę śmierci. Wykonano ją jeszcze tego samego dnia, 6 stycznia 1940 r. Jako główny powód oskarżenia Niemcy wskazali jego twórczość artystyczną.

opr. Witold Sobócki

ksiądz Władysław Robota (1872-1939)

W okresie polskiego odrodzenia narodowego na Górnym Śląsku, ten pochodzący spod Prudnika kapłan katolicki włączył się w działalność narodową i społeczną. Obok księdza Emanuela Krzoski oraz Jana i Pawła Brandysów był jednym z bardziej zaangażowanych kapłanów podczas akcji plebiscytowej oraz w okresie powstań śląskich, za co został

odznaczony Krzyżem Polonia Restitua, Krzyżem Virtuti Militari, Gwiazdą Śląska i Krzyżem Walecznych. Naraził się wówczas niemieckim bojówkom, a jego propolska postawa nie została mu zapomniana. Ukończył gimnazjum w Gostomi, gdzie się urodził. Podczas studiów teologicznych na Uniwersytecie Wrocławskim związał się z Towarzystwem Akademików Górnoślązaków. W dniu 11 czerwca 1898 przyjął święcenia kapłańskie i został wikarym w Łabędach. W 1902 roku objął probostwo w Gierałtowicach, gdzie wybudował kościół parafialny. Kiedy w 1922 r. utworzona została Administracja Apostolska dla Śląska Polskiego został zamianowany konsultorem, a następnie radcą duchownym, wicedziekanem dekanatu dębieńskiego i sędzią prosynodalnym. Kiedy wybuchła II wojna światowa, ksiądz Robota, został przez Niemców aresztowany. Początkowo torturowano go w restauracji Szyrmla w Gierałtowicach. Następnie wywieziony został wraz z czternastoma innymi Polakami do Nieborowic pod Pilichowicami, gdzie wszyscy zostali zamordowani 8 września. Jego zwłoki zostały pochowane na pilchowickim cmentarzu. Po wojnie przeprowadzona zostałam ekshumacja i identyfikacja zwłok. Szczątki zostały złożone na cmentarzu parafialnym w Gierałtowicach.

opr. Zbigniew Gołasz

ksiądz Franciszek Szczygłowski (1876-1941)

Urodził się w Radomsku, w 1895 r. wstąpił do Seminarium Duchownego we Włocławku, w którym przyjął święcenia kapłańskie 27 maja 1900 r. Jako kapłan w Służewie i Aleksandrowie Kujawskim poświęcił się pracy oświatowej, narażając się na prześladowania ze strony policji carskiej. W czasach rusyfikacji wychowywał świadomych pochodzenia młodych ludzi, którzy w przyszłości tworzyli fundamenty państwa polskiego. Jak sam twierdził „krzewił wśród wiernych parafian wiarę katolicką i miłość ojczystą, budząc w nich poczucie odzyskania niepodległości i nauczając języka polskiego i historii”. Z inicjatywy ks. Szczygłowskiego wybudowano budynek, w którym funkcjonowała szkoła. Po zakończeniu I wojny światowej przekazał gimnazjum Towarzystwu Salezjańskiemu. Wraz z wkroczeniem Wojsk Polskich do Aleksandrowa Kujawskiego został mianowany kapelanem. Po wybuchu II wojny światowej ks. Szczygłowski angażował się w pomoc potrzebującym. W 1940 r. został aresztowany przez Niemców. Zmarł po ciężkich torturach w Gnieźnie 27 lipca 1941 r.

opr. Mirosław Sprenger

Tomasz Wilkoński (1885–1939)

Z wykształcenia inżynier agronom. Poseł na sejm, działacz gospodarczy. Z chwilą odzyskania niepodległości zaangażował się w realizację reformy rolnej. Początkowo przewodniczył Państwowemu Bankowi Rolnemu, którego głównym zdaniem było udzielanie kredytów drobnym rolnikom na zakup ziemi i modernizację gospodarstw. Następnie (1920–1921) kierował Głównym Urzędem Ziemskim odpowiedzialnym za parcelację wielkich majątków ziemskich. Działał w wielu organizacjach gospodarczych. Propagował spółdzielczość w postaci kółek rolniczych oraz rozwój edukacji na wsi. W 1922 r. z listy PSL

„Piast” został wybrany posłem na Sejm RP I kadencji. Z nieznanych dziś przyczyn mandat złożył po dwóch latach. W 1934 r. został mianowany dyrektorem administracyjnym łódzkich Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych K. Scheiblera i L. Grohmana, największym przedsiębiorstwie włókienniczym w Polsce. Za zasługi w pracy społecznej wśród łódzkich robotników został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. 9 listopada 1939 r. został aresztowany przez gestapo i osadzony w obozie przejściowym w Radogoszczy. Kilkanaście dni później zamordowany podczas egzekucji w lasach w pobliżu Łodzi. W 2008 r. podczas prac archeologicznych na terenie byłego poligonu w Brusie k. Łodzi odkryto szczątki mężczyzn, a wśród nich Tomasza Wilkońskiego zidentyfikowanego dzięki zachowanej przy nim obrączce z wygrawerowanym imieniem żony oraz datą ślubu.

opr. Magdalena Zapolska-Downar

Inauguracją akcji „Zapal znicz pamięci” był Wyjazd Pamięci Hartheim 2018.

PLIKI DO POBRANIA

Lista miejscowości kaźni – województwo kujawsko-pomorskie (pdf, 63.51 KB) 28.09.2018 12:00
Lista miejscowości kaźni – województwo łódzkie (pdf, 193.66 KB) 28.09.2018 12:00
Lista miejscowości kaźni – województwo śląskie (pdf, 190.76 KB) 28.09.2018 12:00
Lista miejscowości kaźni – województwo wielkopolskie (pdf, 62.71 KB) 28.09.2018 12:00